

ДЖАК И БОБЕНОТО СТЬБЛО

Превод от английски: Емилия Николова, —

chitanka.info

Отдавна, много отдавна, когато светът бил млад, а хората правели каквото им се искало, защото всичко вървяло добре, живяло едно момче на име Джак.

Баща му бил прикован на легло, а майка му — една добра женица — от ранни зори до късен мрак се чудела как да свърже двата края, за да издържа болния си съпруг и невръстното си момче, като продавала мляко и масло, които всеотдайно им давала красивата крава Белушка. Но това било през лятото. Дошла зима. Билките в полето се скрили на топло под земята, за да се предпазят от студовете и макар майка му да го пращала да събира храна за кравата из трънаците, Джак обикновено се връщал с полупразна торбичка. Често момчето така се захласвало по чудните неща, които виждало около себе си, че понякога забравяло да работи.

Една сутрин Белушка спряла да дава мляко. Нямало дори и капка. Тогава добрата и работлива майка заметнала главата си с престилката и заридала горчиво:

— Ами сега какво ще правим? Какво ще правим?

Джак много обичал майка си, но в същото време се чувствал като лентяй, защото уж бил голямо момче, а пък всъщност никак не ѝ помагал, та затова рекъл:

— Горе главата. Не се тревожи. Ще отида да си потърся работа.

Изрекъл тези думи така пламенно, сякаш щял да работи от зори до мрак, но добрата жена поклатила скръбно глава:

— И преди си опитвал, Джак — рекла тя, — но при никой не можа да се задържиш. Ти си добър младеж, но умът ти все витае из облаците. Не, трябва да продадем Белушка и да живеем с получените пари. Няма полза да се вайкаме за нещо, което не можем да променим.

Както виждате, тя била не само работлива, но и мъдра жена и духът на Джак се повдигнал.

— Точно така — извикал той. — Ще продадем Белушка и ще станем по-богати от когато и да било. Не може вечно все на нас да не ни върви. И тъй като днес е пазарен ден, аз ще я отведа там, пък да става каквото ще.

— Но... — опитала се да каже майка му.

— Не приемам възражения — засмял се Джак — Имай вяра в мен, аз ще направя изгодна сделка.

И така, тъй като бил ден за пране, а и болният ѝ съпруг се чувствал по-зле от обикновено, майката се съгласила Джак да отиде и да продаде кравата.

— За не по-малко от десет лири — извикала тя след него, докато той завивал зад ъгъла.

Десет лири, как ли не! Джак бил твърдо решен да вземе дваисет. Дваисет златни лири!

Тъкмо умувал какъв подарък да купи на майка си, когато на пътя видял едно странно старче, което му подвикнало:

— Добро утро, Джак!

— Добро утро — отвърнал Джак и направил вежлив поклон, озадачен откъде ли странното старче знае името му, макар че името Джак носели толкова хора, колкото звезди има по небето.

— За къде си се запътил така? — попитало странното старче. Джак отново се зачудил — той все се чудел — какво общо имало с тази работа странното старче, но тъй като бил учтив младеж, отвърнал:

— Отивам на пазара, за да продам Белушка и се надявам да спечеля доста пари.

— Така и ще стане. Няма никакво съмнение — засмяло се под мустак странното старче. — Изглеждаш ми от онези хора, които ги умеят тези неща. Убеден съм, че знаеш колко бобени зърна правят пет.

— По две във всяка от ръцете и едно в устата ми — отвърнал с готовност Джак. Умът му наистина сечал като бръснач.

— Брей, брей, брей — засмял се странныят дребен старец и докато говорел, извадил от джоба си пет бобени зърна. — Е, ето ти ги — така че дай ми Белушка.

Джак така се смаял, че останал с отворена уста, сякаш чакал петото зърно да полети и кацне в нея.

— Какво? — опомнил се той най-накрая. — Да дам моята Белушка за пет прости бобени зърна. За нищо на света!

— Но това не са обикновени зърна — обяснил странният дребен старец и върху загадъчното му лице се появила тайнствена усмивка. — Ако посадиш тези зърна през нощта, до сутринта те ще са порасли чак до небето.

Този път Джак така се слисал, че дори не успял да отвори уста, но вместо това очите му се ококорили.

— Чак горе до самото небе ли рече? — попитал недоверчиво той най-накрая. Защото небето интересувало Джак повече от всичко друго на света.

— Чак горе до самото небе — повторил странният старец, като след всяка дума кимал с глава. — Сделката е добра, Джак, и почтена, а ако не пораснат, е, тогава ела утре сутринта и ще си получиш обратно Белушка. Харесва ли ти така?

— Разбира се — извикал Джак, а в това време умът му трескаво работел. В следващия миг установил, че е сам на пътя.

— По две във всяка ръка и едно в устата — повторил си Джак. — Точно така и ще направя. Всичко както си му е редът, а ако онова, което изрече чудатият, дребен старец, не се сбъдне, ще си взема Белушка утре сутринта.

Като си свирукал и мляскал бобеното зърно, той с леко сърце се отправил към дома, чудейки се как ли ще изглежда небето, ако успее да стигне до него.

— Какво стана, та толкова се забави? — възкликнала с упрек майка му, която поглеждала неспокойно от пътната врата. — Слънцето вече залезе. Виждам обаче, че си продал Белушка. Казвай бързо за колко я продаде.

— Никога няма да отгатнеш — започнал Джак.

— Боже милостиви! Не може да бъде — прекъснала го с облекчение добрата жена. — Цял ден се безпокоях, че ще те измамят? Колко ти дадоха? Десет лири? Петнайсет? Ясно е, че не са двајсет, нали?

Джак тържествуващо протегнал ръката, на която лежали бобените зърна.

— Ето — похвалил се той. — Това получих за нея и направих наистина добра сделчица.

Майка му била като поразена от гръм и всичко, което успяла да каже, било:

— Какво?! За тези зърна?

— Да — продължил Джак, но вече започнал да се съмнява в собствената си мъдрост. — Трябва да знаеш, че това не са какви да е зърна, а вълшебни. Ако ги посадиш през нощта, до сутринта те ще са пораснали чак до небето. Ох! Моля ти се не удряй така силно!

Защото за първи път майка му кипнала и започнала да налага момчето колкото сили имала. А когато спряла да му се кара и да го бие, тя изхвърлила злополучните зърна през прозореца и го изпратила да си легне без вечеря.

Ако в това се състояло вълшебството на зърната, помислил си Джак разочаровано, то той, представете си, не искал повече вълшебства.

И тъй като бил здраво и най-често щастливо момче, той скоро заспал и спал като къпан.

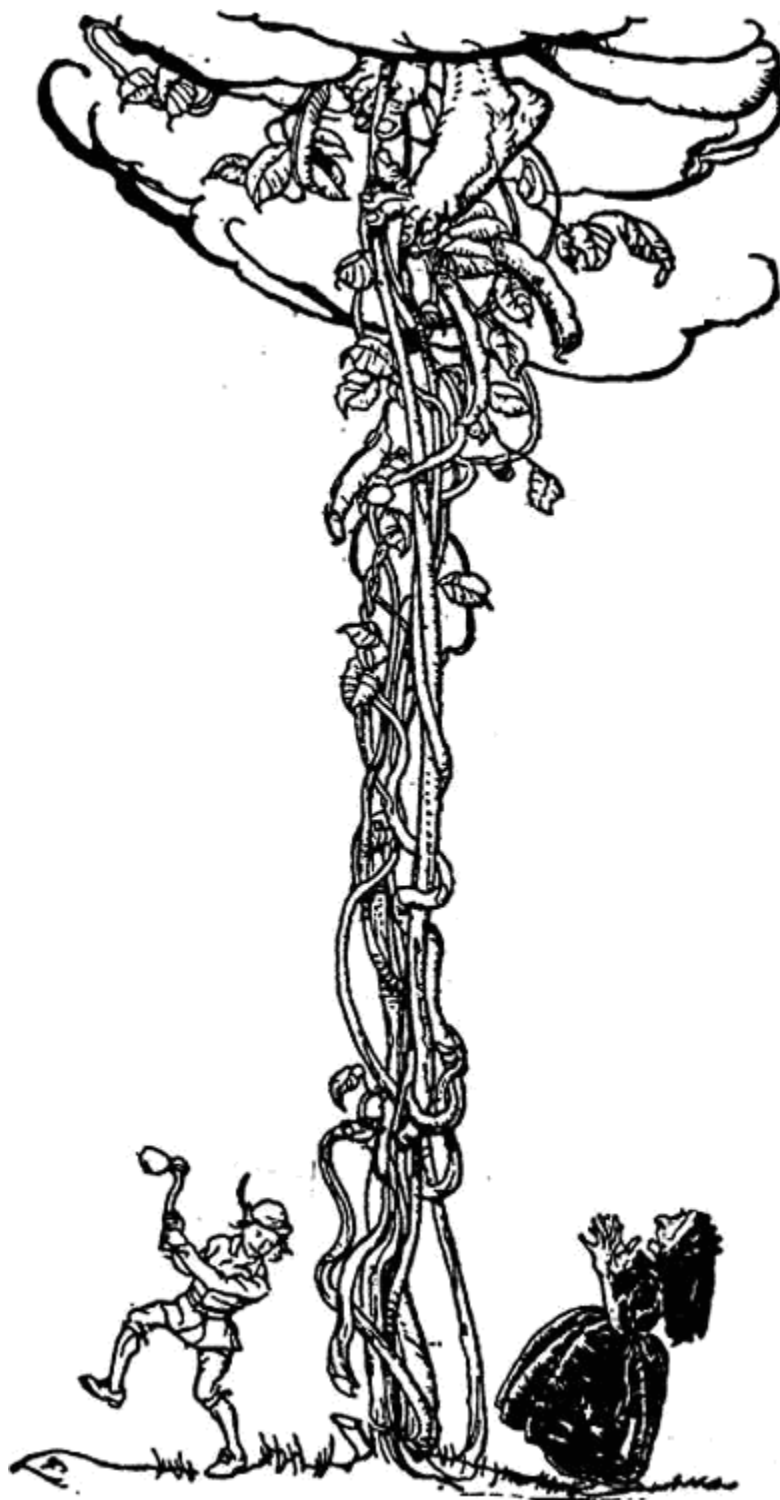
Когато се събудил, отначало помислил, че грее луната, защото цялата стая била потънала в зелен сумрак. Взял се после в малкото прозорче. То сякаш било покрито със завеса от листа. Скочил тутакси от леглото и в следващия миг, без да губи нито минута и да се облича, той се закатерил по най-голямото бобено стъбло, което някога било

виждано. Сбъднали се думите на странното старче! Едно от зърната, които майка му била изхвърлила в градината, било попаднало в рохкава пръст, пуснало корен и за една нощ израснало...

До къде ли?...

Дали чак до небето? Джак непременно искал да провери.

Затова започнал да се катери. Катерил се, катерил се. Удавало му се лесно, защото голямото бобено стъбло имало листа и от двете страни, които наподобявали стълба. Скоро останал без дъх. Починал си малко и продължил да се катери, и тъкмо се чудел, докога ли ще трябва да се изкачва така, когато видял пред себе си широк и блестящ бял път, който се губел в далечината.

Тръгнал той по него и вървял, вървял, докато стигнал до една висока и блестяща бяла къща с широки бели стъпала отпред.

Отпред стояла огромна жена, а в ръцете си държала черно гърне, пълно с каша. Тъй като не бил вечерял, Джак бил гладен като вълк и

като видял кашата, запитал учтиво:

— Добро утро, госпожо. Ще бъдете ли така любезна да ми дадете нещо за закуска?

— Закуска ли? — прогърмал гласът на жената, която всъщност, била жена на един великан-човекоядец. — Ако става дума за закуска, трябва да знаеш, че ти самият си отлична закуска. Всеки миг ще се върне мъжът ми, а нищо не би му се усладило за закуска така, както някое момче — едно угоено момче, изпечено на скара върху препечен хляб.

Джак изобщо не бил страхливец, а когато искал нещо, обикновено го получавал, затова рекъл безгрижно:

— Ако закуся, ще стана по-дебел.

При тези думи жената на великана се засмяла и поканила Джак в дома си. Тя, всъщност, изобщо не била толкова лоша, колкото изглеждала. Но той едва бил омел огромната купа с млечна каша, която му дала тя, когато къщата започнала да се тресе и потреперва. Великанът се прибирал в къщи!

Бум! Бум! Бум!

— Скрый се бързо във фурната — извикала жената на великана и тъкмо била затворила желязната врата на фурната, когато великанът прекрачил прага.

Джак го виждал през дупчицата, от която излизала парата.

Трябва да признаем, че той наистина бил огромен. На колана му висели три овце, които той хвърлил на масата.

— Ето, жено — ревнол той, — опечи ми тези дребосъци за закуска. Само това успях да намеря тази сутрин, проклет късмет! Надявам се, че фурната е гореща — и той отишъл да пипне дръжката, а в това време Джак тръпнел вътре, облян в пот и се чудил какво ли ще стане по-нататък.

— Да ги изпека ли? — викнала жена му. — Хм, та тези дребосъци ще станат на въглени. По-добре да ги сваря.

И тя се заловила да ги вари. Но великанът започнал да души из стаята.

— Овчето месо не мирише — изсумтял той. После се намръщил страшно и си затананикал песничката на човекоядеца:

*„У-у-у-у,
пак надушвам кръв на англичанин,
жив ли е, или е мъртъв този гост неканен,
ще му смеля костите, да си омесе хляб.“*

— Не говори глупости — рекла жена му, — мирише ти от кокалите на малкото момче, което изяде за вечеря и които варя в супата. Ела да си изядеш закуската и бъди послушен човекоядец.

Изял великанът трите овце, а като свършил, отишъл до един голям дъбов сандък и извадил три чувала със златни пари. Сложил ги на масата и започнал да брои парите, докато жена му разчиствала след закуската. Скоро главата му заключала и накрая той захъркал и хъркал толкова силно, че цялата къща се тресяла.

Тогава Джак изскочил от фурната и като сграбчил едната торба със злато, запълзял навън и затичал по правия широк и блестящ бял път толкова бързо, колкото го държали краката, докато стигнал до бобеното стъбло. Не можел да слиза надолу с торбата злато, защото тя била ужасно тежка, затова я хвърлил надолу и започнал през глава да се спуска след нея.

Като стигнал долу, заварил майка си да събира трескаво златни пари из градината, защото торбата, разбира се, се била пръснала от падането.

— Боже Господи — викнала тя. — Къде беше? Виж, вали златен дъжд!

— Не, няма такова нещо — започнал Джак, — аз се изкачих догоре... — и се огледал за бобеното стъбло, но що да види! Нямамо никакво стъбло! Тогава разбрал, че това си е чиста магия.

Заживели те щастливо със златните пари и живели така доста време, а прикованият към леглото баща получавал за ядене прекрасни неща. Дошъл денят, в който майката на Джак със скръбно лице сложила в ръката му една голяма златна пара и му поръчала да пазарува внимателно, защото в раклата нямамо повече пари. И ги чакал глад.

Същата вечер Джак си легнал гладен доброволно. Като не можел да спечели пари, то поне можел да яде по-малко. Срамота било голямо момче като него да се тъпче и да не донася нищо у дома.

Заспал като къпан, както става с момчетата, когато не преяждат, а като се събудил...

Фокус-мокус препаратос! Цялата стая била окъпана в зелена светлина, а прозорецът бил покрит със завеса от зелени листа. През нощта било поникнало още едно зърно и без да му мисли много, бърз като котка, Джак започнал да се катери по стъблото.

Този път изкачването до правия и широк бял път не продължило толкова дълго и момчето в миг се озовало пред високата бяла къща, където на широките бели стъпала стояла жената на великана е черната тенджерата с каша в ръце.

И този път Джак бил смел като лъв:

— Добро утро, госпожо — поздравил той. — Дойдох да помоля за закуска, защото не съм вечерял и съм гладен като вълк.

— Махай се, лошо момче — отвърнала жената на великана. — Последният път, когато дадох закуска на едно момче, на мъжа ми му изчезна цяла торба със злато. Струва ми се, че ти си същото онова момче.

— Може и да съм, може и да не съм — рекъл Джак през смях — Ще ти кажа истината едва след като закуся.

И така жената на великана, която била ужасно любопитна, му дала пълна купа с каша, но преди и да бил изял и наполовина кашата, чул, че пристига човекоядецът:

Бум! Бум! Бум!

— Бързо във фурната — писнала жената на човекоядеца. — Ще ми кажеш като заспи.

Този път през дупчицата за парата Джак видял, че на колана на човекоядеца висели три угоени телета.

— Късметът ми проработи днес, жено — извикал той и гласът му разтърсил къщата. — Бързо! Изпечи тези дребосъци за закуска. Надявам се, че фурната е гореща.

И отишъл да попипа дръжката на вратата, но жена му извикала с упрек:

— Да ги изпека във фурната ли! Та защо трябва да чакаш часове преди да станат готови! Ще ги изпека на скарата — виж как добре се е разгорял огънят.

— Хм — изръмжал човекоядецът. А после започнал да души и да подвиква:

*„У-у-у-у,
нак надушвам кръв на англичанин,
жив ли е, или е мъртъв този гост неканен,
ще му смеля костите, да си омесе хляб.“*

— Глупости — рекла жената на човекоядеца. — Мирише ти от костите на момчето, което изяде миналата седмица, защото ги изхвърлих в кофата за боклук.

— Хм — изсумтял човекоядецът недоверчиво, но изял изпечените телета, а после рекъл на жена си:

— Донеси ми кокошката, която снася вълшебни яйца. Искam очите ми да се порадват на злато.

Донесла жената на човекоядеца една огромна черна кокошка с блестящ червен гребен. Тръснала я на масата и отнесла остатъците от закуската.

Тогава човекоядецът рекъл на кокошката:

— Снеси яйце! — и тя веднага снесла, какво мислите? — ами, едно красиво и блестящо златно яйце.

— Бива си те, златна кокошчице — засмял се доволен човекоядецът. — Докато те имам, няма да ми се налага да прося. — И след тези думи той още веднъж наредил на кокошката:

— Снеси! — и ето, задръжте дъха си — появило се още едно красиво и блестящо златно яйце.

Джак не повярвал на очите си, но решил, че трябва да се сдобие с тази кокошка, та каквото ще да става. Щом великанът започнал да дреме, той като светкавица се измъкнал от фурната, грабнал кокошката и си плюл на петите. Но Джак си бил направил сметката без кръчмаря. Както знаете всички кокошки започват да кудкудякат, когато напускат гнездото си, след като са снесли яйце, а тази вдигнала такъв оглушителен шум, че събудила човекоядеца.

— Къде ми е кокошката? — изкрещял той.

Втурнала се жена му в стаята и двамата се спуснали към вратата. Но Джак бил спечелил известна преднина и те успели да видят само една малка фигурка пред тях по широкия бял път, която стискала огромната, кудкудякаща и пърхаща черна кокошка за краката.

Как слязъл долу по бобеното стъбло, Джак така и не разбрал. Всичко било криле, листа, пера и кудкудякане, но той успял да стигне долу, а там била майка му, която се чудела дали няма да падне небето.

В мига, в който Джак докоснал земята, извикал:

— Снеси яйце! — и черната кокошка спряла да кудкудяка и снесла едно огромно и блестящо златно яйце.

Всички останали много доволни, а от този миг нататък можели да си купуват каквото им душа искала. Щом им се дощявало нещо, те казвали просто:

— Снеси яйце — и черната кокошка им давала злато.

Джак обаче започнал да се чуди дали на небето не би могъл да намери и нещо друго, освен пари. Така че в една чудесна, огряна от лунната светлина нощ в средата на лятото, той не пожелал да вечеря, а преди да си легне, се промъкнал в градината с една голяма лейка и полял земята под прозореца си. „Трябва да има още две зърна някъде наоколо — мислел си той, — но може би почвата е много суха за тях и затова не могат да пораснат.“ После заспал като младенец.

И ето, когато се събудил, стаята била окъпана от зелената светлина и той на мига се намерил на стъблото и се заизкачвал нагоре, нагоре с всички сили.

Този път знаел добре, че не бива да иска закуска, защото жената на човекоядеца непременно щяла да го познае. Затова се скрил в храсталаците край голямата бяла къща. Когато жената влязла в готварницата, той веднага се измъкнал от скривалището си, промъкнал се в къщата и се скрил в един казан. Разбирал, че не бива да се крие във фурната, защото знаел, че тя ще погледне най-напред там.

Не минало много време и ето, че се чуло:

Бум! Бум! Бум!

Надзърнал през процепа под медния капак Джак и видял, че човекоядецът влязъл гордо с три огромни вола, провесени на колана му. Но този път човекоядецът едва прекрачил прага на къщата и започнал да вика:

*„У-у-у-у,
пак надушвам кръв на англичанин,
жив ли е, или е мъртъв този гост неканен,*

ще му смеля костите, да си омеся хляб.“

Нали разбирате, капакът не прилепвал плътно, така, както вратата на фурната, а обонянието на човекоядците е като на ловджийските кучета.

— Да ти кажа право и аз подушвам човек — извикала жената на великана. — Това ще да е онова ужасно момче, което ти отмъкна торбата със златото и кокошката. Ако е то, значи ще се е скрило във фурната.

Но като отворила вратата, що да види — Джак не бил там. Тогава тя се засмяла и рекла:

— Ние с теб сме глупаци. Та това е момчето, което хвана снощи, а аз ти приготвих за закуска. Да, и двамата се показахме глупаци, като помислихме мъртвото месо за жива плът. Така че изяж си закуската и се дръж прилично.

И макар че с удоволствие изял изпеченото момче, човекоядецът не останал доволен и от време на време повиквал: „У–у–у–у“ и ставал и търсел из шкафове, което карало Джак да трепери от страх, да не би да му хрумне да погледне в казана.

Но той не се сетил. Като закусил, човекоядецът подвикинал на жена си:

— Донеси ми вълшебната лира. Искам да се повеселя.

Тя му донесла една малка лира и я оставила на масата, а човекоядецът се изтегнал в стола си и рекъл мързеливо:

— Пей!

И ето че лирата започнала да пее. Искате ли да разберете за какво пеела лирата? Сигурно! Тя пеела за всичко! И тя пеела така красиво, че Джак престанал да се страхува, а човекоядецът забравил да мисли за човешко месо и заспал, без да хърка.

Тогава Джак се измъкнал от казана тихо като мишка и запълзъл на четири крака към масата, изправил се тихичко и твърдо решен да я притежава, грабнал вълшебната лира.

Но едва я бил докоснал, когато тя извикала силно:

— Господарю, господарю!

От виковете човекоядецът се събудил, видял Джак да побягва и хукнал след него.

О, Боже, та това си било истинско надбягване! Джак бил много пъргав, но човекоядецът крачел с огромни крачки. Така че макар и Джак да завивал и да се въртял, и да тичал бързо като вятъра, най-накрая, когато стигнал до стъблото, човекоядецът бил само на десет крачки от него. Нямало време за мислене, затова Джак се хвърлил на стъблото и заслизал бързо надолу колкото сили имал. През цялото време лирата не преставала да вика с все сила:

— Господарю, господарю! — Едва бил изминал четвърт от пътя, когато Джак така страшно се люшнал, че едва не паднал от стъблото. Причина за това бил човекоядецът. Той също заслизал надолу и от тежестта на тялото му стъблото започнало да е люлее като дърво при буря. Джак разбрал, че борбата е на живот и смърт и затова се спускал надолу все по-бързо и по-бързо, а докато слизал, викал с цяло гърло:

— Мамко! Мамко! Донеси една брадва!

За щастие по това време майка му била в задния двор, където цепела дърва. Втурнала се тя към стъблото и като тичала, си помислила, че сигурно този път небето е паднало. Точно тогава Джак докоснал земята и хвърлил лирата, която веднага започнала да издава прекрасни звуци. Грабнал брадвата и ударил с все сили стъблото, което се тресяло и люлееело и се превивало като ечемик при вятър.

— Сега ще ти дам да разбереш — извикал човекоядецът, като се притискал здраво към стеблото. Но Джак замахнал и така силно ударил стъблото, че то цялото заедно с човекоядеца се свлякло и разбира се, човекоядецът си счупил главата и в миг издъхнал.

И така всички заживели щастливо. Имали злато в изобилие, а ако на прикования към леглото баща му ставало скучно, Джак донасял лирата и казвал:

— Пей!

И тя мигом запявала и в песните ѝ се разказвало за всичко, за което човек можел да се сети.

Джак престанал да се удивлява чак толкова и станал сериозен човек.

А последното зърно все още не било пораснало. То още е там в градината.

Чудя се дали някога ще порасне.

И кое ли малко дете ще се изкатери по стъблото му чак до небето?

А и какво ли ще открие там това дете?
Кой знае?

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.